

Position paper ten behoeve van Rondetafelgesprek 16 april 2026, wijziging Wsob Adriaan Langendonk, programmamanager De Bibliotheek op school¹

Samenwerking stevig verankeren

In de herziene WSOB² wordt wettelijk verankerd dat lokale bibliotheken het lezen bij onderwijsinstellingen bevorderen in een doorgaande leeslijn³. Dit is een belangrijke en positieve stap. De praktijk laat zien dat bibliotheken en onderwijs samen veel kunnen bereiken door in te zetten op de leesbevorderingsprogramma's BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school.⁴ Toch is deze wetswijziging nog niet voldoende om die samenwerking duurzaam, gelijkwaardig en landelijk dekkend te maken.

De volgende stap is dat samenwerking niet alleen van de kant van de bibliotheek, maar ook van de kant van het onderwijs en kinderopvang steviger wordt verankerd.

De Bibliotheek op school, een beproefde aanpak

Bibliotheken vervullen op veel plekken al een concrete en structurele rol in de leesontwikkeling van kinderen en jongeren. In de aanpak van de Bibliotheek op school gaat het niet om een incidenteel project, maar om een samenhangende werkwijze.⁵

De Bibliotheek op school verbindt school, ouders en lokale leesomgeving met elkaar. BoekStart in de kinderopvang doet hetzelfde binnen de kinderopvang. Leesmediaconsulenten ondersteunen scholen en kinderopvanglocaties met expertise en advies over de samenstelling van de boekencollectie, maar ook over de invulling van activiteiten, zoals voorlezen en vrij lezen. Daarnaast ondersteunen bibliotheken bij monitoring, zodat zichtbaar wordt wat werkt en waar bijsturing nodig is.

De combinatie van collectie, expertise, beleid, activiteiten en monitoring maakt de Bibliotheek op school (en BoekStart in de kinderopvang) effectief. Het is een jarenlange beproefde en door wetenschappelijk onderzoek ondersteunde aanpak⁴ waarop deze wetswijziging¹ logisch voortbouwt.

¹ Boekstart in de Kinderopvang en de Bibliotheek op school is een programma van Stichting Lezen en KB, nationale bibliotheek

² [Wetswijziging WSOB](#)

³ [De doorgaande leeslijn - Stichting Lezen](#)

⁴ [BoekStart - Stichting Lezen en de Bibliotheek op school - Stichting Lezen](#). BoekStart in de kinderopvang bestaat sinds 2012, de Bibliotheek op school sinds 2009. De Bibliotheek op school is een samenwerking tussen bibliotheken en scholen, uitgevoerd door Stichting Lezen, de Koninklijke Bibliotheek en de provinciale ondersteuningsinstellingen, om leesplezier en leesvaardigheid te bevorderen.

⁵ [Boekstart en Bibliotheek op school. Factsheets en effecten](#).

Kwaliteit ongelijk verdeeld

De samenwerking tussen bibliotheek, onderwijs en kinderopvang is nu nog te vaak afhankelijk van bevoegen individuen, tijdelijke middelen of lokale bereidheid.⁶ Daardoor is de kwaliteit ongelijk verdeeld.

Scholen en kinderopvanglocaties hebben vooral behoefte aan structurele ondersteuning. Aan een deskundige en betrouwbare partner die helpt om lezen onderdeel te maken van het dagelijks onderwijs en van het pedagogisch klimaat.

Continuïteit in tijd en financiering is noodzakelijk om te komen tot een actuele en aantrekkelijke boekencollectie, deskundige ondersteuning van leesmediaconsulenten van de bibliotheek bij leesbeleid en activiteiten, professionalisering van onderwijspersoneel en monitoring en kwaliteitszorg.

Vergeet kinderopvang, mbo en hbo niet

Een effectieve leesinfrastructuur vraagt om een doorgaande leeslijn van nul tot 23 jaar. Voor kinderen van nul tot vier jaar is vroege taal- en leesstimulering essentieel.⁷ Wie lezen serieus wil bevorderen, moet dus ook de kinderopvang meenemen.

Voor mbo- en hbo-studenten geldt hetzelfde. Juist daar zijn taalontwikkeling, leesmotivatie en vrij lezen van groot belang⁸, maar het mbo blijft in beleid en uitvoering nog te vaak buiten beeld. Ook zal er gericht aandacht besteed moeten worden aan de leesmotivatie en leesbevorderingsdeskundigheid van aankomende pedagogisch professionals, onderwijsassistenten, leerkrachten en docenten. Deze professionals staan straks voor de groep en klas waar de leesbevorderingsprogramma's een belangrijke basis zijn voor de ontwikkeling van leesgemotiveerde kinderen en jongeren.⁹

Aanvullende stappen nodig

In de nieuwe wet is vastgelegd dat bibliotheken het onderwijs moeten ondersteunen bij leesbevordering. Maar om deze opdracht echt te laten werken, zijn aanvullende stappen nodig.

- Maak de samenwerking wederkerig. Leg niet alleen bij bibliotheken een opdracht neer, maar zorg ook dat onderwijs en kinderopvang ruimte en verantwoordelijkheid krijgen om die samenwerking duurzaam aan te gaan.
- Zorg voor voldoende structurele financiering. Het KWINK-rapport⁶ laat zien dat landelijke uitrol en borging een substantiële investering vragen.
- Bouw voort op wat er al is. Gebruik de bewezen aanpak van de Bibliotheek op school¹⁰, inclusief bouwstenen, monitor en kwaliteitskompas, als basis voor landelijke opschaling en kwaliteitsborging.

⁶ [Onderzoek voorwaarden duurzame verankering Bibliotheek op school.](#)

⁷ [Boekstart en Onderzoek: leesopvoeding vergroot leesvaardigheid](#)

⁸ [Meer lezen, beter in taal. Mbo](#)

⁹ [Onderzoek: leesbevordering in onderwijs werpt vruchten af.](#)

¹⁰ [Onderzoek: de bibliotheek op school stimuleert het lezen.](#)

Kort samengevat, onze aanbevelingen:

1. Steun de voorgestelde wettelijke verankering in de Wsob voor bibliotheken om lezen bij onderwijsinstellingen te bevorderen.
2. Zie deze wetswijziging als een eerste stap, niet als eindpunt.
3. Borg dat samenwerking met bibliotheken ook aan de kant van onderwijs en kinderopvang minder vrijblijvend wordt.
4. Kies voor een doorgaande leeslijn van nul tot 23 jaar, dus inclusief kinderopvang en mbo (met name mbo pedagogisch werk en onderwijsassistent) en lerarenopleidingen in het hbo.
5. Zorg voor meerjarige, toereikende financiering voor landelijke dekking, kwaliteit en continuïteit.
6. Blijf sturen op kwaliteit en effectiviteit via monitoring, kennisdeling en professionalisering, waaronder de digitale infrastructuur

Toelichting bereik van BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school

Vanaf het schooljaar 2022-2023 tot en met schooljaar 2025-2026 heeft Stichting Lezen vanuit het Masterplan basisvaardigheden een subsidie van in totaal € 87 miljoen ontvangen om te verdelen onder lokale bibliotheken. Het doel van de subsidie is het starten van leesbevorderingsprogramma's en deze door te ontwikkelen in de kinderopvang, het primair- en voortgezet onderwijs, het mbo en lerarenopleidingen. In de tabel staan per onderdeel het aantal bibliotheken en locaties waar de aanpak BoekStart en de Bibliotheek op school uitgevoerd worden.

Onderdeel	Uitvoerende Bibliotheken	% van totaal aantal bibliotheken	Deelnemende locaties kinderopvang en onderwijs	% van totaal aantal locaties in Nederland
BoekStart kinderopvang	122 van 127	96%	3.386	36%
De Bibliotheek op school po	125 van 127	99%	3.955	65%
De Bibliotheek op school speciaal (basis) onderwijs	87 van 114	76%	295	35%
De Bibliotheek op school voortgezet onderwijs	98 van 125	78%	482	33%
De Bibliotheek op school mbo	45 van 97	46%	94	17%
De Bibliotheek op school pabo/llo	18 van 30	60%	20	50%